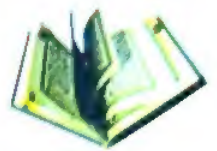

زنجیره‌ی رینماییه‌کانی ریگای راست

پاشکوی ژ (۸)

فهزل و گه‌وره‌یی و حو‌کمه‌کانی
ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان
له سوننه‌تی

پیرۆزی پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ)

(فضائل وأحكام عشر ذي الحجة)

ناماده‌کردنی

مامۆستا محمد عبدالرحمن لطیف

وتارخوینی مزگه‌وتی (شیخ ابراهیم / که‌لار)

چاپی حه‌وتهم

١٤٣٢ ک

له تلېگرام له گه لمبه

[کتیبی ئاینی پارېژراوی
HD [pdf

دیارى
رژیم شاهى
۱۳۸۲

فہرل و گہورہ یی و حوکمہ گانی
دہ رۆزی یہ کہ می مانگی حاجیان
لہ سوئنه تی
پیرۆزی پیغہ مہرمان (ﷺ)

(فضائل وأحكام عشر ذي الحجة)

نامادہ کردنی :

مامؤستا : محمد عبد الرحمن لطيف

وتارخوینی مزگہ وتی شیخ ابراہیم / کہ لار

(بكالوريوس في العلوم الشرعية والدراسات الإسلامية / جامعة دهوك)

۱۴۳۲ ک

چاپی جہوتہم

ناوی نامیلکه : فەزل و گەورەیی و حوکمەکانی دە پۆزی یەکمە

مانگی حاجیان لە سوننەتی پیرۆزی پیغمبەردا (ﷺ).

ناوی نووسەر : مامۆستا محمد عبد الرحمن لطیف .

ژمارەى سپاردن : (٩١٩) .

نۆرەى چاپ : ھەوتەم .

ساڵى چاپ : ١٤٣٢ ك - ٢٠١١ .

شوێنى چاپ : چاپەمەنى زانا / سلیمانی .

بنکەى بلاوکردنەوہ :

کتیبخانەى سوننە — سلیمانی .

کتیبخانەى پیشین — ھەولێر .

کتیبخانەى زانستى بەسوود — کەلار .

کتیبخانەى سیما — چەمچەمال .

لە بلاوکراوەکانى

کتیبخانەى زانستى بەسوود / کەلار

پێشهکی چاپی شه شههه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەرورەدگار ئەوا بۆ جاری شه شههه ئەم نامیلەكە یە ئاماده ده كه مه وه بۆ چاپ له پاش تهواو بوونی هه موو نوسخه كانی چاپه كانی پێشووی .. وه سوپاس بۆ خوای گه وره موسلمانان به هه موو چین و توێژه كانیانه وه به گشتی و به تایبه تیش میوانانی ماله كانی خوا و خوێندکارانی قوناغه جیا جیا كانی خوێندن له قوتابیانی زانکۆ و په یمانگا و دواناوه دیه کان له هه ردوو په گه زه كه تیگرا پیی سوودمه ند بوون و به رچاوپۆشنكه ره وه و هانده ریکی باش بوو بۆیان بۆ ئەوهی ئاشنا بین به فەزل و سوننه ته كانی (ده رۆژی یه كه می مانگی حاجیان) و پاشان ئەو سوننه تانه ئەنجام بدهن و دروشمه كانی ئایینی خوا به رزپاگرن و خیر و فەزله كانی ئەو ده رۆژه به ده ست بینن .

وه ده توانم بڵیم : بڵاوبوونه وهی ئەم کتیبه و هاوشیوه كانی هه ولێکی مه زن و کاریگه ر بوون بۆ زیندووكرنه وهی چه ندين سوننه تی پشتلیه لکراو (سُنُّ مَهْجُورَة) له سوننه ته كانی پیغه مبه ری ئیسلام (ﷺ) كه زه مانیکه به هوی نه زانین و بڵاوبوونه وهی خورافیات و فه رموده لاواز و هه لبه ستراوه كانه وه پشتیان تیگرا بوو !

داوا کارم خوای پەرورەدگار بیکاته زه خیره و تویشووی قه بر و قیامه تمان .. اللهم آمین .

کتیبخانه ی زانستی به سوود / كه لار : (۱ / ذو القعدة / ۱۴۳۱ ك)

سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوايەى كە ھەندىك كاتى موبارەكى
داناو ە بۆ بەندە صالحەكانى كەوا بتوانن كردارى چاكى تيدا ئەنجام
بدەن ، وە صەلات و سەلامىش لە سەر پيغەمبەرە خوشەويستەكەى
بیت كە (**ھوكم و ئادابەكانى**) كات و شوینە پیرۆز و موبارەكەكانى
پوون كردوو ەتەو ە بۆ موسلمانان ، ەروەھا لە سەر ھاو ەل و
شوینكەوتووانى بە چاكە كە زیندوو كەرەو ەى دروشمەكانى ئايینی
خوا و سوننەتەكانى پيغەمبەرن (ﷺ) .

ھەرچەندە تەمەنى موسلمانانى ئوممەتى پيغەمبەر (ﷺ) كەم تر
و كورت تر ە لە تەمەنى موسلمانانى ئوممەتانی پيشووتر ەروەكو
پيغەمبەر (ﷺ) ەرموويەتى : ((**أَعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السَّيِّئِ إِلَى السَّيِّئِ ،
وَأَقْلَهُمْ مَنْ يَحُوزُ ذَلِكَ**))^(۱) .

واتە : تەمەنى ئوممەتەكەى من لە نيوان شەست تا ەفتا
سالدايە ، وە كەميان ەيە لە ئەو ەندە تەمەنيان تيپەر بكات .
بەلام خواى گەورە بە فەزلى خوى ھەندىك كات و كردارى داناو
كەوا دەبيتە مايەى بەرەكەت و زياد بوونی تەمەن ، جا لەو كاتە
موبارەكانە : (**دە رۆژى يەكەمى مانگى حاجيانە / عشر ذي الحجة**) .

(۱) صحيح سنن الترمذي رقم : (۳۵۵۰) وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (۴۲۳۶) .

فەزەل و گەورەیی و حوکمەکانی دە روژی یەكەمی مانگی حاجیان **بەلگە لە سەر فەزەل و گەورەیی ئەم دە روژه :**

١ - خوای گەورە لە قورئاندا سویندی پی خواردوو و
 فەرموویەتی : ﴿وَالْفَجْرِ ۝١ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝٢﴾ [سورة الفجر] ، قال ابن كثير :
 (المراد بها عشر ذي الحجة).

واتە : مەبەست بەو دە (١٠) پۆژە ی کە خوا سویندی
 پی خواردوو بریتی یە لە **دە روژی یەكەمی مانگی حاجیان .**

٢ - مەرودە ها خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ ۝٢٨﴾ [الحج] ، قال ابن عباس (رضي الله عنه) : (أيام العشر) .
 واتە : زیكری خوا بكەن لە پۆژە زانراوەكاندا كە بریتین لە **دە روژی یەكەمی مانگی حاجیان .**

٣ - وه (سعيد بن جبیر) دەگێڕێتەوه لە (ابن عباس) -هوه كه وا
 پیغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : ((مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ))^(١).

واتە : هیچ پۆژانیك نی یە کردەوه ی چاکە تییدا خۆشه و یست تر
 بێت لە لای خوا وهكو ئەم دە پۆژە ی مانگی حاجیان ، وتیان :

^(١) صحيح البخاري رقم : (٩٦٩) وصحيح سنن الترمذي رقم : (٧٥٧) واللفظ له .

هه زل و گه وره یی و جوگمه کالی ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان ۱۶

ته نانهت جیهادیش له پێناوی خوادا ؟ فهرمووی : ته نانهت جیهادیش
له پێناوی خوادا ، ته نها مه گهر پیاویک له بێت که به خوی و مال و
سامانی به وه ده ربه چیت بۆ جیهاد له پێناوی خوادا و هه چیش له وانه
نه که ریته وه .

له بهر ئه مه (سعیاء بن جبر) ئه گهر ئه م ده به ژه بهاتدایه ئه وه ند
مه وای ده دا و تیده کوشا بۆ خوا به رستی به ئه ندازه یه که ئه یه که به و
له توانادا نه بێت .

مه روه ها لێی ده گێڕنه وه که فهرمووی ئی : ((لَا تُفْلِحُوا سُرْحَكُمْ
لَيَالِي الْعَشْرِ)) .

واته : شه وانی ده رۆژی یه که می مانگی حاجیان چراکانتان
مه کوژینه وه [مه به سستی ئه وه یه : شه ونویژ بکه ن و قورئان بخوین و
زیکری خوا بکه ن] .

قال الحافظ ابن حجر العسقلانی رحمه الله : (وَأَلَيْ يَظْهَرُ أَنَّ
السَّبَبَ فِي امْتِنَانِ شَرِّ ذِي الْحِجَّةِ : لِمَكَانِ اجْتِمَاعِ أُمَّهَاتِ الْعِبَادَةِ فِيهِ ،
وَهِيَ الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ وَالْحَجُّ ، وَلَا يَتَأَلَّى ذَلِكَ فِي غَيْرِهِ) ^(۱) .

واته : ئه وه ی به وێن بێت له هۆکاری تاییهت مه ندیش ده رۆژی
یه که می مانگی حاجیان ئه وه یه : که ئه م ده به ژه به وای

^(۱) فتح الباری شرح صحیح البخاری : (۲ / ۵۹۳) .

پەرستشەکانی تێدا کو‌بوووەتەو ، کەوا بریتین لە نوێژ و پەغژ و
 صەدەقە و حەج ، وە ئەمانەش لە هیچ کاتیکی تردا کو‌نابنەو .

وە پرسیار کراووە لە (شیخ الإسلام ابن القیم) : ئایا دە پەغژی
 یەکه‌می مانگی حاجیان چاکتر و گەورە ترە یان دە پۆژەکە‌ی کو‌تایی
 مانگی ڕەمەزان ؟

ئەویش لە وەلامدا فەرمووی : (پۆژانی دە روژی یەکه‌می
مانگی حاجیان چاکترە لە پۆژانی دە پۆژەکە‌ی کو‌تایی مانگی
 ڕەمەزان ، وە شەوانی دە پۆژەکە‌ی کو‌تایی مانگی ڕەمەزان چاکترە
 لە شەوانی دە پۆژی یەکه‌می مانگی حاجیان)^(٤).

وقال المبارکفوري : (المُختارُ أنَّ أَيَّامَ هَذِهِ الْعَشْرِ أَفْضَلُ لِيَوْمِ عَرَفَةَ
 ، وَلَيَالِي عَشْرِ رَمَضَانَ أَفْضَلُ لِلَّيْلَةِ الْقَدْرِ ، لِأَنَّ يَوْمَ عَرَفَةَ أَفْضَلُ أَيَّامِ السَّنَةِ ،
 وَلَيْلَةُ الْقَدْرِ أَفْضَلُ لَيَالِي السَّنَةِ)^(٥).

واتە : وتە‌ی هەلبژاردە ئەوێه کەوا پۆژانی ئەم دە پۆژە چاکترە
 لەبەر پۆژی عەرەفە ، وە شەوانی دە پۆژەکە‌ی کو‌تایی مانگی
 ڕەمەزان چاکترە لەبەر شەوی قەدر ، چونکە پۆژی عەرەفە چاکترینی
 پۆژەکانی سالا ، وە شەوی قەدریش چاکترینی شەوێکانی سالا .

^(٤) زاد المعاد : (١ / ٥٧) ، وقد نُقِلَ هذا القول عن شيخ الإسلام ابن تيمية أيضاً .

^(٥) تحفة الأحوذی : (٣ / ٥٣٠) .

* نه و کرده وانهی که سوننه تن له م ده پۆژهدا نه نجام بدرین :

۱ - زۆر نه نجام دانی کرده وه چاکه کان به گشتی : وه کو :
قورئان خویندن و زیکر کردن و فرمان کردن به چاکه و قه ده غه
کردنی خرابه و جگه له مانه ش ، [به به لگه ی فهرمووده که ی پیشوو :
(مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ ...)].

أ / قورئان خویندن : قورئان خویندن له هه موو کاتی که سوننه ته
و خیر و پاداشتی زۆر و گه ورده یه : عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضی اللہ عنہ) قَالَ :
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ ،
وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، لَا أَقُولُ : ﴿الطَّ﴾ حَرْفٌ ، وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلاَمٌ
حَرْفٌ وَمِيمٌ حَرْفٌ»^(۶).

واته : هه رکه سیك پیتیك له قورئان بخوینیتیه وه نه و به
خویندنه وهی ته نها نه و پیتیه چاکه یه کی بو هه یه ، وه چاکه ش یه ک به
ده یه ، نالیم : ﴿الطَّ﴾ پیتیکه ، به لکو (أَلِفٌ) پیتیکه و (لَامٌ) یش
پیتیکه و (مِیمٌ) یش پیتیکه .

به لام نه م خیر و پاداشته ی قورئان خویندن - له و ده پۆژهدا -
زۆتر و گه ورده تره له پۆژه کانی تری سال ، که واته باشتر وایه
موسلمان له م ده پۆژهدا زیاتر له پۆژه کانی تر قورئان بخوینیت .

^(۶) صحیح سنن الترمذی رقم : (۲۹۱۰) .

ب / زیکر کردن : به هه مان شنهوه زهکری خواش له هه موو

کاتیکدا سوننه ته و خیر و پاداشتی زور و گه ورده : من انی الله قال
(ﷺ) قال : قال النبی (ﷺ) : ((أَلَا أُتْبِئُكُمْ بِحَسَنِ أَعْمَالِكُمْ ، وَأَرْحَامِكُمْ ،
مَلِيكِكُمْ ، وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ ، وَخَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ إِيْمَانِ النَّاسِ وَالْوَرَعِ ،
وَخَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ ؟ مَا أَوْ
: بلی ، قال : ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى)) ، فقال مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ (رضی اللہ عنہ) : مَا شِئْتَ
أُنْحَى مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ^(۷).

واته : نایا هه والتان پی بدهم به باشتین و پاکترین کرده وه تان
لای خاوه نه که تان و له هه مووی زیاتر پله و پایه تان به رز بکاته وه و
چاکتر بیت بو تان له به خشینه وهی زیو و زیو ، وه باشتربیت بو تان
له وهی که بگه ن به دوورژمنه که تان و بدهن له که ردنیان و نه وانیش
بدهن له که ردنتان ؟ وتیان : به لئی ، هه رمووی : زیکری خوای گه وره .
نه نجا (مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) هه رمووی : هیچ شتیك پرگارت ناکات له
سزای خوا وه کو زیکری خوا .

۲ - نویژ کردن : به وهی که زوو بجیت بو نویژه جه ماعه ته کان
و په له و پیشبرکې بکهیت بو پیزی یه که م ، هه روه ها نه نجام دانی
نویژه سوننه ته کانی پیش و پاشی نویژه هه رزه کان و شه ونویژ و زوفا

و سوننەتی دەست نوێژ ، هەروەها دەشتوانیت نوێژی (سوننەتی
پەرەها / التطوع المطلق) زۆر بکەیت ، وە پێغەمبەری خوا (ﷺ)
فەرموویەتی : ((عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ ، فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً
إِلَّا رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً ، وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةٌ))^(۸).

واتە : زۆر سوجدە بپەڕێ خوا ، چونکە تۆ یەک سوجدە نابەیت
بۆ خوا ئیلا خواى گەورە بە هۆی ئەو سوجدەیه‌وه پلەیه‌ک بەرزت
دەکاتەوه و تاوانیکیشیت لە سەر لا دەبات .

۳ - **خێرونده‌قه‌کردن** : عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ
أَتَيْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) وَهُوَ يَقْرَأُ : ﴿الْهَكَمُ الْكَافِرُ﴾ قَالَ : ((يَقُولُ ابْنُ آدَمَ :
مَالِي مَالِي ، وَهَلَكَ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَنْتَ أَوْ
لَبِستَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ))^(۹).

واتە : هاتم بۆ لای پێغەمبەر (ﷺ) لە کاتی‌کدا که ئەمەى
دەخوێندەوه ﴿زۆر کردنى مال و منداڵ سەرقالی کردوون﴾ فەرمووی
: ئاده‌میزاد دەلێت : ماله‌که‌م ماله‌که‌م ، هیچ پارە و مالێک هی تۆ
نیه‌ تهنه‌ها ئەوه نه‌بیت که : خواردووته و تیاچووه یان له‌بەرت
کردووه و پزیوه و نه‌ماوه یان ئەوه‌یه که کردووته به‌ صەده‌قه و
پیشت خستووه بۆ دواى مردنت .

^(۸) صحیح مسلم رقم : (۱۰۹۳) . ^(۹) صحیح مسلم رقم : (۷۳۴۶) .

۵ - پۇرۇۋ كىرتىن : مەندىك لە خىزانە كانى پىتەمبەر (ﷺ) مەرمۇيانە : « كان رسول الله (ﷺ) يقصوم تسع دي الحجّة »^(۱) .
 واتە : پىتەمبەرى خوا (ﷺ) نۆ پۇرۇدەكەى مانگى حاجيان بە پۇرۇۋ دەبوو .

۶ - پىرسىيار كراۋە لە (الشيخ عبد العزيز بن باز) سەبارەت بە كەسىت كە بۇچوۋنى واىە بە پۇرۇۋ بوۋن لە دە پۇرۇ مانگى حاجياندا بىدەيە ؟

نەۋىش فەرمۇۋى : (هذا جاهلٌ يُعَلِّمُ ، قَالَ رَسُولُ (ﷺ) حَضْرًا عَلَى عَمَلٍ مُنْصَلِحٍ فِيهَا ، وَالْحَيَّامُ مِنَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ)^(۱) .
 واتە : نەۋ كەسە كە بۇچوۋنى واىە كەسىكى نەزان و جاھىلە و پىنۋىستە فىر بىكرىت ، چونكە پىتەمبەر (ﷺ) ھانى مۇسلىمانانى داۋە نۇر نە نجام دانى كىردارى چاكە لە دە پۇرۇدە ، ۋە پۇرۇۋىش لە كىردارە چاكەكانە .

۷ - پۇرۇۋى پۇرۇ عەرەفە بە تايىبەت : سوننەت واىە بۇ ئەۋ ھەسەنى كە نە پۇرۇشتوۋن بۇ ھەج و لە عەرەفەدا نىن و لە مالدان ھەۋا بە تايىبەت لە پۇرۇ عەرەفەدا (۹ / ذوالحجّة) بە پۇرۇۋىن ،

^۱ صحيح سنن أبى داود رقم : (۲۴۳۷) .

۲ - ۱ : (فصل عشر دي الحجّة وأحكام الأضحية) لسالم العجمي ص : (۲) .

فَهَزَلْ وَكَهْ وَرَهِي وَ حَوَكَمَه كَانِي دَه رَوُزِي يَه كَه مِي مانگی حاجیان ﴿ ۱۲ ﴾
 چونکه پیغمبر (ﷺ) فەرموویه تی : ((صِيَامُ يَوْمٍ عَرَفَةَ أَحْسَبُ عَلَى اللَّهِ
 أَنْ يُكْفَرَ السَّنَّةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَّةَ الَّتِي بَعْدَهُ))^(۱۲).

واته : **رَوُزَوِي رَوُزِي عَه رَه فِه** چاوه پروانم که خوا بیکاته مایه
 که فارهت و سرینه وه و لیخو شبوونی تاوانی سالتیک له پیشتییه وه و
 سالتیکیش له پاشییه وه (واته : بییته که فارهتی تاوانی دوو سال).

۶ - **عومره و حه ج کردن** : چونکه حه ج کردن له رَوُزِي
 هه شته می مانگی حاجیانه وه (۸ / ذُو الْحِجَّةِ) ده ست پیده کات بۆ
 ئه و که سانه ی که به (حه جی ئیسراحه تی دوا ی عومره / حج التمتع)
 ئیحرام ده به ستن ، بۆیه پیویسته له پیشتدا عومره که ت ئه نجام بدهیت
 ئه نجا له رَوُزِي هه شته می مانگی حاجیانه وه ئیحرام بکهیت بۆ حه ج .
 خوای گه وره فەرموویه تی : ﴿وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ [البقرة].

۷ - **زیکر کردن به ووتی** : (الله اکبر ...) **له م ده رَوُزِه دا**
هه موو کاتیک :

خوای گه وره فەرموویه تی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ
 مَعْلُومَاتٍ﴾ [الحج] ، قال ابن عباس (رضی الله عنه) : (أيام العشر) .

واته : زیکری خوا بکه ن له رَوُزِه زانراوه کاندایه بریتین له ده
 رَوُزِي یه که می مانگی حاجیان .

۸ - خو ئامادە کردن بو قوربانی ئەنجام دان :

ئەگەر کەسیک ویستی وا بوو قوربانی بکات ئەوا حەرەمە لە تووکی مەموو لاشە و نینۆکەکانی لابەریت یان لای بقرتینیت و کەمی کاتەو ، لە سەرەتای مانگی حاجیانەو (ذو الحجة) تاو و کو قوربانی یەکەمی سەرەدە بریت .

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : «إِذَا دَخَلْتَ الْعَشْرُ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ فَلَا يَمَسُّ مِنْ شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ شَيْئًا»^(۱۷).

واتە : ئەگەر دەروزی یەکەمی مانگی حاجیان (ذو الحجة) مات ، وە کەسیک لە ئێوە ویستی مەبوو قوربانی بکات ، ئەوا با هیچ لە تووک و پیستی نەکاتەو .

وفي رواية : «فلا يأخذَنَّ شَعْرًا وَلَا يَقْلِمَنَّ ظُفْرًا» .

واتە : با نە لە تووکی لا بەریت و نە نینۆکی بقرتینیت .

وقد استدل بعض الفقهاء بهذا الحديث على أن مَنْ (دَخَلَتْ عَلَيْهِ عَشْرُ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَنْ يُضَحِّيَ ... إِنَّهُ يَحْرُمُ عَلَيْهِ أَخْذُ شَيْءٍ مِنْ شَعْرِهِ وَأَظْفَارِهِ حَتَّى يُضَحِّيَ فِي وَقْتِ الْأُضْحِيَّةِ)^(۱۸).

واتە : هەندیک لە زانایان ئەم فەرموودەیە دەکەنە بەلگە لە سەر ئەوەی مەرکەسیک ویستی مەبوو قوربانی بکات ئەوا حەرەمە لە سەری

^(۱۷) صحیح مسلم رقم : (۱۹۷۷) .

^(۱۸) شرح صحیح مسلم للإمام البروي : (۱۳ / ۱۱۶) .

هیچ له تووک و نینۆکی لابه ریت هه تا قوربانی ده کات له کاتی سه ر
برینی قوربانیدا دوا ی ئه نجام دانی نوێژی جه ژن .

۹ - قوربانی کردن له رۆژی جه ژندا :

خوا ی گه وره فه رموو یه تی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَلْبَاسَ الْفَقِيرِ﴾ (الحج: ۲۸)

واته : وه زیکری خوا بکه ن له پۆژه زانراوه کانی (ده یه می
یه که می مانگی حاجیان) له سه ر ئه و وولاخ و ئاژه لانه ی که خوا
کردوو یه تی به رزقیان بو قوربانی کردن ، جا لئی بخۆن و لیشی
بده ن به ده رخواردی هه ژارانی بی نه وادا .

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمٍ (رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ) قَالَ : كُنَّا وَقُوفًا مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) بِعَرَفَةَ فَقَالَ : «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ عَلَى كُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ فِي كُلِّ عَامٍ أُضْحِيَّةٌ ...» (۱۹).

واته : ئه ی خه لکینه پیویسته له سه ر هه موو خیزانی که هه موو

سائیک قوربانی بکات.

وَعَنْ حُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَجَلِيِّ (رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ) قَالَ : شَهِدْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ : «مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيُعَذِّبْ مَكَانَهَا أُخْرَى ، وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ» (۲۰).

واته : ئاماده ی لای پیغه مبه ر (ﷺ) بووم له پۆژی جه ژنی قورباندا

(۱۹) صحیح سنن أبی داود رقم : (۲۷۸۸) .

(۲۰) صحیح البخاری ، قم : (۵۵۶۲) و صحیح مسلم رقم : (۱۹۶۰) .

و فه رمووی : هه رکه سیك قوربانى كردوو پيش نه وهى نوێژى
جه ژن بكات با له جياتى نه و قوربانى يه قوربانى يه كى تر بكاته وه و
نه وهش نه يكردوو به بىكات .

* مه ريك يان بزنيك بو پياويك و خاو خيزانه كهى ده بيت :

عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ : سَأَلْتُ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيَّ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) كَيْفَ
كَانَتِ الضَّحَايَا فِيكُمْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) ؟ قَالَ : ((كَانَ الرَّجُلُ
يُضَحِّي بِالشَّاةِ عَنْهُ وَعَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَيَأْكُلُونَ وَيُطْعَمُونَ))^(٢١).

واته : پرسىارم كرد له (أبو أيوب الأنصاري) : ئايا قوربانى
نه نجام دان چون بوو له سه رده مى پيغه مبه ردا ﷺ ؟ فه رمووی : له
سه رده مى پيغه مبه ردا (ﷺ) پياو ئاژه ليكى (مه ريك يان بزنيك)ى
ده كرد به قوربانى بو خوى و خيزانى و منداله كانى ، وه خويان لىيان
ده خوارد و ليشيان ده دا به خه لك بو خواردنى .

* قوربانى چيشتى جه ژنه :

عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ خَصِيبٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ لَا
يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى يَطْعَمَ ، وَلَا يَأْكُلُ يَوْمَ الْأَضْحَى حَتَّى يَرْجِعَ فَيَأْكُلَ
مِنْ أَضْحِيَّتِهِ))^(٢٢).

^(٢١) صحيح سنن الترمذي رقم : (١٥٠٥) ، وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (٢٥٦٣).

^(٢٢) السنن الصغرى للبيهقي رقم : (٦٩١) وصحيح سنن الترمذي رقم : (٥٤٢) وصحيح سنن

ابن ماجه رقم : (١٧٥٦) .

واتە : پیغەمبەر ﷺ پۆژی جەژنی پەمەزان لە مال دەرنە دەجمو
هەتا خواردنی نەخواردایە ، وە پۆژی جەژنی قوربان خواردنی
نە دەخوارد هەتا دەگەرایە وە لە نوێژی جەژن ئەنجا لە قوربانی یە کەمی
دەخوارد .

تایبینی : هەرچەندە قوربانی ئەنجامدان لە سێ پۆژەکی دوا
جەژنیشدا (أیام التشریق) دروستە بەلام باشتەر و خێتر وایە کە لە پۆژی
جەژندا سەر بپریت لە بەر سوننەتە کە و ئەنجا دەشکەوێتە نێو دەیهەم
پۆژی مانگی حاجیانە وە کە کردە وە ی چاکە تێیدا فەزەل و خێرەکی
تایبەتە ، بۆیە باشتەر وایە لە دەیهەمین پۆژدا قوربانی ئەنجام بدریت .
وە بۆ زیاتر شارەزا بوون لە (ئەحکام و ئادابەکانی قوربانی کردن)
بە وردی ئەوا ئەم کتێبە بخوێنەرە وە :

چۆنیەتی قوربانی کردن

لە سەر دەمی پیغەمبەردا (ﷺ)

نووسین و ئامادەکردنی : مامۆستا محمد عبد الرحمن لطیف

بە کالۆریوس لە زانستە شەرعی یە کاندای

وتارخوینی مزگەوتی (شیخ إبراهيم) / کەلار

لە بلاوگراوەکانی

(کتیبخانەی : زانستی بەسوود) / کەلار

لە بەرھەمەكانى دانەر

- ۱ - سى بىنچەكەي بىرۋاۋدېر و بەلگەكانيان - چاپى پىنچەم - .
- ۲ - بىرۋاۋدېر و دېرگەرە لە قورنان و سوننەت - چاپى دەيەم - .
- ۳ - پوختەيەك لە بىرۋاۋدېر ئىسلامەتى - چاپى پىنچەم - .
- ۴ - كورتەيەك لە فىقھى سوننەت و قورنانى ئازىز ، كە برىتىيە لە ۋەپگىرانى كىتەبى : (الوجيز في فقه السنة والكتاب العزيز) - ئامادە دەكرىت بۇ چاپ - .
- ۵ - برايەتى نىۋان مۇسلمانان ... - چاپى پىنچەم - .
- ۶ - لە گەل كىندا دادەنىشىت و ھاۋرىيەتى گى دەكەيت ؟ - چاپى ھوتەم - .
- ۷ - چۆنىتى قوربانى كردن لە سەردەمى پىغەمبەردا (ﷺ) - چاپى چوارەم - .
- ۸ - كاتى پارشىۋ و بەربانگ كردن لە سەردەمى پىغەمبەردا (ﷺ) - چاپى چوارەم - .
- ۹ - حۆكەم و ئادابەكانى قەرزدان و قەرزكردن و قەرزدانەۋە ... - چاپى يەكەم - .
- ۱۰ - فەتۋاى گەۋرە زانايانى ھاۋچەرخى ئەھلى سوننە و جەماعة سەبارەت بە حۆكەمى حزبايەتى و جىاۋازى و پارچە پارچە گەرىتى - چاپى دوۋەم - .
- ۱۱ - گەرانەۋە بۇلاى زانايانى ئەھلى سوننە پارىزەرە لە تياچوون و گومراۋوون - چاپى يەكەم - .
- ۱۲ - لە ئىسلامدا چەندىن گروپ و حىزب نىيە بەلگە كۆمەلى مۇسلمانان و خەلىفە ھەيە - چاپى يەكەم - .

۱۳ - ھۆكەمی كۆمەل و حزبە ئیسلامییەكان لە ئیو كۆمەلگای مۆسلماناندا /

فەتوای ھەردوو شیخ : (ابن باز) و (ابن العثیمین) - چاپی یەكەم - .

۱۴ - زنجیرەس نافرەت لە سایەس ئیسلامدا :

یەكەم : نافرەتان و فیربوونی زانستی شەری - چاپی شەشەم - .

دووھەم : زانا ترین نافرەتی دنیا - چاپی شەشەم - .

سێیەم : لە دایك بوونی كچان و سەرھەلدانەوی خەسلەتیی سەردەمی

نەفامی و جاھلی لە سەدەدی پیشكەوتووی بیست و یەكدا !!! - چاپی شەشەم - .

۱۵ - ئایا ئەم دەرگایەت داوہ ؟ (پارێنەو لە خوازی پەرورەدگار) - چاپی

چوارەم - .

۱۶ - فەزەل و گەورەیی و ھۆكەمەكانی دە رۆژی یەكەمی مانگی حاجیان لە

سوتنەتی پیرۆزی پیغەمبەردا (ﷺ) - چاپی شەشەم - .

(اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عَمْرِي آخِرَهُ ،

و خَيْرَ أَعْمَالِي خَوَاتِمَهَا ،

و خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْقَاكَ)

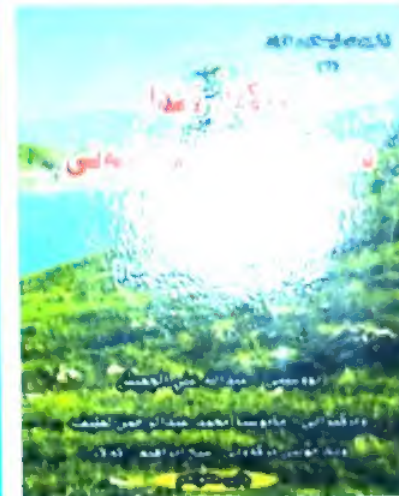
خوێنەری بەرێز :

ئەگەر ھەر تێبینییەك یان ھەر پرسیارێكت ھەبوو سەبارەت بە ناوھە پۆکی

ئەم كەتیبە ئەوا پەيوەندی بكە بەم ژمارەيەوہ : (۰۷۷۰۱۹۸۸۶۲۳) .

هه نديك

له بهرهمه کانی ناماده کار

ژماره سپاردنی ۹۱۹ ی سائی ۲۰۰۵ ی وهزارهتی روشنبیری پیدراوه